

Parvi/häiriö/mielivalta

Hallinta on avainsana Euroopan rakentamisessa. Pelkkä hallinta. Hallinta ilman mitään siitä itsestään erillistä syytä tai päämäärää. Mitä se tarkoittaa? Tahdon ja ajattelun automaatiota. Abstraktin yhdistettävyyden juurruttamista elävien organismien välisiin suhteisiin. Valintojen tekemisen teknistä alistamista yhteensopivuuden logiikalle. Yhteensopivien fragmenttien rekombinaatiota, niiden uusia ja uusia järjestelyjä. Yhteistyötä ilman muistia.

Euroopan kokonaisuutta ajatellaan kansallismielisen, ideologisen ja yhteiskunnallisen kiihkon ja intohimon nujertamisena. Jopa Euroopan estetiikkaa luonnehtii tarkoituksellinen frigiditeetti, joka etäännyttää meitä Euroopan moderniteetin romanttisesta tulkinnasta. Tästä näkökulmasta katsoen Eurooppa on täysin postmoderni rakennelma. Tarkastellessamme Euroopan unionia tarkastelemme itse asiassa valtaa sen politiikanjälkeisessä toimintakunnossa.

Euroopalla ei ole enää kulttuurista identiteettiä, vaan sen identiteetti perustuu silkalle vaurastumiselle. Eurooppa ei ole samastunut poliittiseen kiihkeyteen, suuriin ideologisiin visioihin tai karismaattisiin johtajiin, vaan mielikuvaan trendikkäistä pankkiireista. Siinä ainoa tuntoimerkki tämän heterogeenisen unionin identiteetistä. Tähän asti se onkin toiminut. Eurooppa on menestynyt, kun talous on kyennyt takaamaan kasvavan varallisuuden tason ja monetaristinen dogma on auttanut taloutta kasvamaan.

Mutta mitä seuraavaksi? Mitä jos Eurooppa kadottaakin tämän varallisuuden ja kasvun kaavansa? Koska talousarkkitehtuuri on ollut sen ainoa turva, selviääkö Eurooppa rahoitusromahduksesta ja mullistuksista, jotka sitä seuraavat? EU ei ole demokratia: sitä hallitsevat autokraattinen Euroopan keskuspankki sekä finanssiluokka, jotka eivät ole vastuussa kansalaisille eivätkä parlamentille. Keväällä 2010 Kreikan maksukyvyyn ongelmat ja sen maksujen laiminlyönnin uhka antoivat eurokraateille mahdollisuuden perustaa Talousterrorin Toimisto. Vihdoin saavutettiin se poliittinen yhtenäisyys, jota monet kommentaattorit ja intellektuellit ovat vuosia vaatineet, viimein euroalueemme toimi koordinoitulla tavalla. Ikävä kyllä tämä yhteinen tahtomme on nyt juuri niiden uusliberaalien talousoppien yhä jäykempi toimeenpano, jotka jo hallitsevat eurooppalaista yhteiskuntaa ja jotka ovat aivan ongelmiemme ytimessä. Poliitikka otti ohjat käsiinsä vain tehdäkseen ehdottoman varmaksi sen, että talous johtaa unionia.

Tässä onkin mielivallan toimintakaava: poliittinen tahto korvataan automaattisten muodollisuuksien järjestelmällä, joka pakottaa todellisuuden kyseenalaistamattomuuden logiikan viitekehukseen. Taloudellinen vakaus, kilpailukyky, työvoimakustannusten alentaminen, eläkeiän nostaminen, tuottavuuden kasvu, halpa

energia – siinä EU:n arkkitehtuuri. Hallinta perustuu näille dogmaattisille aksioomille, itseäänselvyyksille, joita ei voi haastaa ja joista ei voi keskustella. Mutta siinä onkin niiden logiikka. Niistä on turha väitellä, sillä niillä ei oikeasti ole mitään erityistä (ainakaan talusteoreettista) merkitystä, joka voitaisiin kiistää. Ne ovat lähtökohtia, joita voidaan vain seurata, toistaa ja noudattaa, kuin huomaamatta. Ajatus tai toiminta, joka ei ole yhteensopiva niiden kanssa, ei yksinkertaisesti toimi. Siksi voimme sanoa, että näissä ”pysäytetyissä mielipiteissä” on kyse ajattelun ja toiminnan edellytysten organisoinnista.

Aristoteleelle aksiooma tarkoittaa juuri tällaisia yleisiä kaikkien jakamia lähtökohtia, kaikkein yleisimpiä periaatteita, jotka estävät ja pysäyttävät liikkeen ja merkityksen, syiden ja seurausten loputtoman regressioon. Aristoteles sanoo: ”on oltava jokin pysähdys”¹. Matematiikassa aksiooma on lähtökohta, jota itseään ei voida perustella tai oikeuttaa mutta joka sen sijaan toimii perustana ja oikeuttajana, tai eräänlaisena itseäänselvyytenä kaikille muille askelille ja propositioille: aksioomien valinta käsittää niiden teknisten perusermien valinnan, jotka jätetään perustelematta, koska yritys perustella kaikki termit johtaisi loputtomaan regressioon. Modernit keskustelut aksiomaatiikasta liittyvät juuri tähän edellytyksien ja arbitraaristen lähtökohtien aiheeseen. Modernin matematiikan voi sanoa syntyneen sillä hetkellä, kun aksioomia alettiin pitää arbitraarisina postulaatteina. Matematiikassa ei valita aksioomia sattumalta vaan etsitään sellaisia, joilla on oikeanlaisia seurauksia. Aksioomien ei enää ajatella olevan sisäisesti oikeudenmukaisia. Niiden validiteetti, jos niillä sellaista on, tulee vain ja ainoastaan niiden synnyttämien rakenteiden hyödyllisyydestä. Juuri tästä on nyt kyse.

Hyväksyessämme ”pysäytetyn mielipiteen” hyväksymme sen sellaisenaan, kuin jo sanotun tai tiedetyn toistona, joka ei tuo keskusteluun mitään uutta eikä kerro meille mitään. Tai oikeastaan hyväksymme pysäytetyn mielipiteen lausujan, emme sen vuoksi, mitä hän sanoo, vaan sen vuoksi, mitä hän on: hyväksymme siis henkilön sellaisenaan. Tämä voima saada läpi sisällyksetön ”sanoma”, joka ei siis viittaa mihinkään itsensä ulkopuolella, määrittää auktoriteetin: sisällyksetön ”sanoma” on puhdas käsky. Siitä ei voida keskustella, sitä voidaan vain seurata ja noudattaa. Itseäänselvyydellä on siis puhtaan käskyn rakenne, jossa keino irtoaa päämää-

rästä. Puhdas käsky katkaisee päämäärän, syyn tai erityisen merkityksen ja toimenpiteen yhdyssiteen. Sikäli se ei toteuta mitään eikä sano mitään vaan pelkästään näyttäytyy ja toimii: liikainformaation ja merkityskaoksen tilanteessa, jossa merkitykset karkaavat ja kaikki syyt ja perusteet ovat arbitraarisia, se ei voikaan sanoa mitään, se ei voi tehdä muuta kuin näyttäytyä ja toimia. Pelkkä hallinta organisoii ja ohjaa ennalta toimintaa ja ajattelua asettamalla toiminnan ja ajattelun edellytyksiä, joita ei voida kuin seurata. Tämä saattaa kuulostaa abstraktilta, mutta takaamme, että se tuntuu ruumiillisesti.

Mielivallassa on kyse hallitsemattomuuden hallinnasta eli sellaisen järjestelmän hallinnasta, joka on liian monimutkainen hallittavaksi toimintaa ulkopuolelta ohjaavan periaatteen (merkityksen, syyn, tarkoituksen, päämäärän) kautta. Kun tästä pelkistyksestä tulee mahdollonta, kun tahdonalaisesta ja merkityksenvaraisesta hallinnasta tulee epävarmaa ja sattumanvaraista, hallinta omaksuu mielivaltaisen moodin. Sen toiminnan piirteitä ovat:

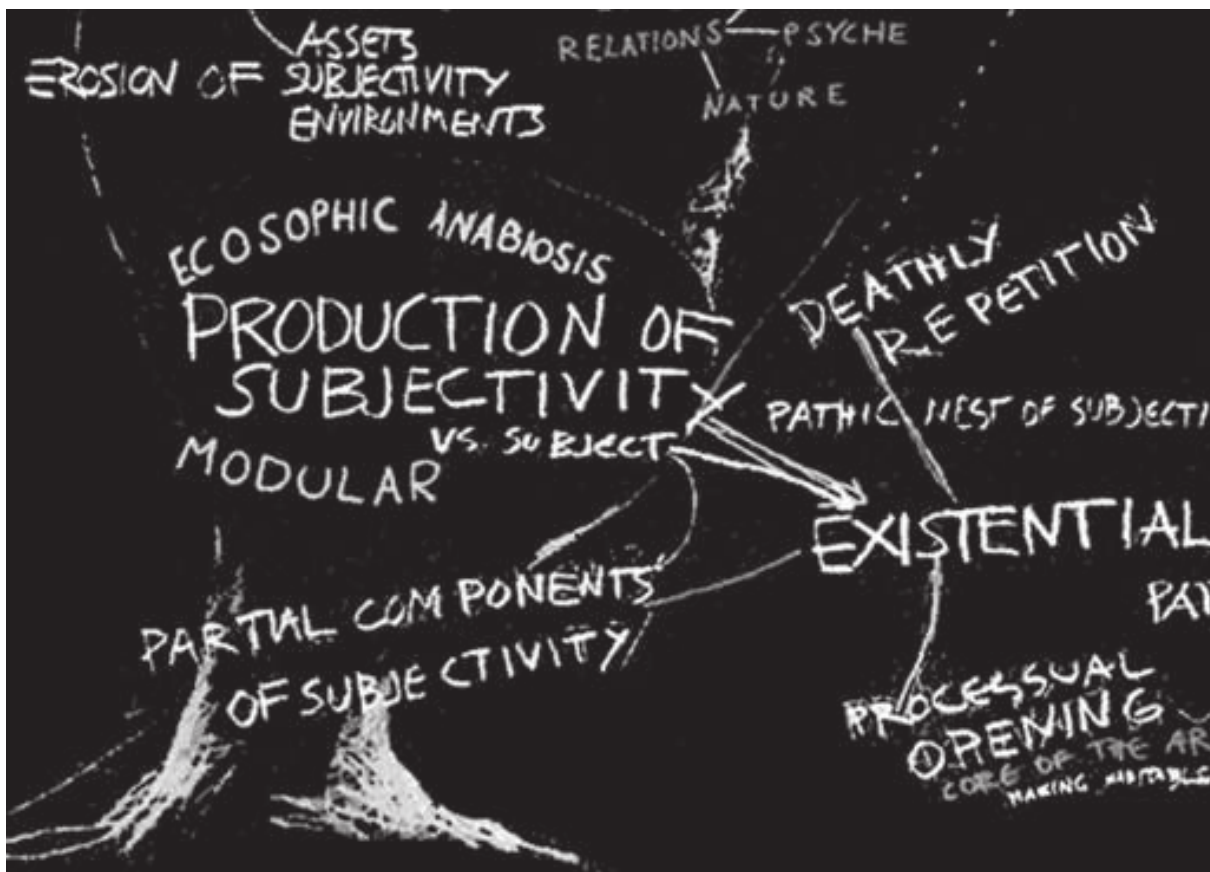
- Teknisten toimintojen abstrakti ketjuttaminen toisiinsa vs. vanhaa poliittista hallintaa luonnehtiva informaatiovirran tietoinen prosessointi
- Ei-merkityksellisten osasten pelkkä yhdistettävyyys vs. järjestyksen dialoginen muodostaminen konjunktiossa
- Toiminta ilman merkitystä suoraan hermojärjestelmien ja affektien kautta vs. toiminta kielen ja tietoisuuden alueella
- Automaattinen sopeutuminen mihin tahansa vs. konfliktien ja dialogien kautta saavutettu konsensus ja jaetut merkitykset

tien ja dialogien kautta saavutettu konsensus ja jaetut merkitykset

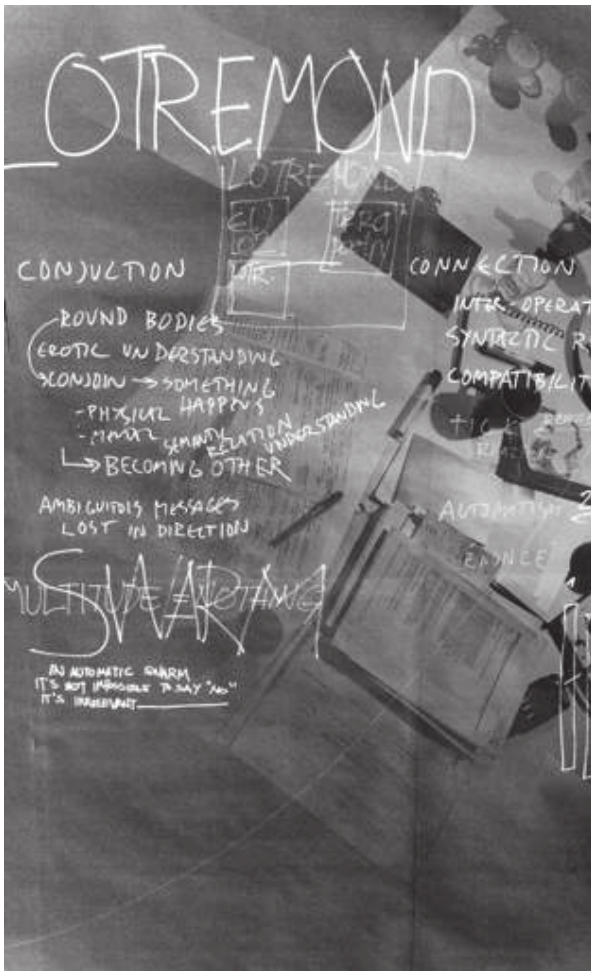
- Häiriöiden jatkuva modulointi vs. ennakointi ja suunnittelu
- Sosiaaliseen peliin liittyvien toimijoiden etukäteinen yhteensovitus vs. vastakkaisten intressien ja projektien poliittinen välitys
- Elämän ympäristöjen ja mahdollisuuksien organisointi vs. aktuaalisen toiminnan (erityisten ajassa ja paikassa suoritettavien tekojen) organisointi
- Pragmaattinen funktionaalisuus eli arbitraarinen suhde erillisiin päämääriin, tarkoituksiin ja institutionaalisiin konteksteihin (keino ilman päämäärää) vs. toiminnan oikeutus suhteesta lakiin, normiin, erityiseen instituutioon tai niiden tehtäviin (keino päämäärään)
- Järjestelmän kompleksisuuden retoriikka vs. historiallisen dialektiikan retoriikka

Talous/hallinta

Rajallinen kyky tietää, informaatiovaje, joka on vain toinen nimi informaation liiallisuudelle, on ollut alusta pitäen talouden ja hallinnan yhtälön keskiössä. Viljakaupan analyysi poliittisen taloustieteen alkuhetkillä 1700- ja 1800-lukun vaihteessa oli erityisesti tarkoitettu osoittamaan se piste, jossa hallinta oli aina liikaa hallitsemista. Oli kyse sitten fysiokraattien taulukosta (Quesnay), jonka tarkoitus oli tehdä näkyväksi arvon ja varallisuuden kierron muodostuminen, tai Smithin

Valokuva: Tero Nautha

näkymättömästä kädestä, joka oletti voittoa etsivien yksilöiden ja yleisen varallisuuden lisääntymisen välisen kytkennän luontaisen näkymättömyyden, poliittinen taloustiede pyrki näyttämään aina perustavaa laatua olevan yhteensopimattomuuden taloudellisen prosessin optimaalisen kehityksen ja (valtion) hallinnan maksimoinnin välillä. Hallinnan mahdollisuuden rajallisuus oli suora seuraus sen rajallisesta kyvystä tietää taloudellisen prosessin kokonaisuutta. Poliittiselle taloustieteelle talouden säännönmukaisuudet (havaitussa varallisuus/väestö -suhteessa) ilmaisivat lyhyesti sanottuna fundamentaalisti erilaista rationaliteettia kuin aikaisempaa kameralistista talousajattelua luonnehtinut kaiken hallinta. Näin talous sai modernin mielensä omalakisena todellisuuden alanaan.

Toteamus, että talous johtaa Euroopan unionia, tavoittaa kuitenkin jotain hyvin oleellista talouden ja hallinnan muuttuneesta suhteesta. Tiedon ja huomion taloudessa arvonmuodostuksen mekanismit ovat levittäytyneet yli "taloudeksi" rajatun alueen (koko elämän aikaan, koko yhteiskuntaan, subjektiviteetin tuotantoon) ja taloudesta on jälleen tullut hallintaa ilman mitään siitä itsestään erillistä syytä ja tarkoitusta. Taloudesta näyttää tulleen hallinnan paradigma sen alkuperäisessä merkityksessä oikonomiana (eikä sen modernissa mielessä). Siksi talous, ymmärrettynä *pelkkänä hallintana* on keskeinen

avain aikamme poliittisiin kysymyksiin.

Mutta millaista erityistä hallinnan muotoa talous sitten tarkoittaa? Aristoteleelle *oikonomia* ei ole episteminen paradigma eli se ei voi muodostaa tiedettä. Se ei ole *episteme* vaan *praksis*, eli siihen kuuluvia toimenpiteitä ja päätöksiä voi ymmärtää vain suhteessa tiettyyn tilanteeseen ja tiettyyn ongelmaan. Taloutta eivät toisin sanoen sido totuus tai pysyvät säännöt, vaan sille luonteenomaista ovat jatkuvasti muuttuvat tilanteet ja niiden vaatimat muuttuvat ja jopa ristiriitaiset toimenpiteet. Ksenofon käyttääkin metaforaa matkalla olevasta laivasta, jonka miehistössä kaikki vastaavat kaikesta, luovien ja muuntaen toimintaansa jatkuvasti muuttuvien olosuhteiden mukaan. Nämä *ad hoc*-toimenpiteet elävät aina tilanteen mukaan, eikä *oikonomiassa* ole koskaan pysyvää totuutta, vaan asioita pikemminkin järjestetään ja junailaan kulloisenkin tilanteen mukaan. Absoluuttinen totuus ja hyvä elämä (poliittinen elämä) eivät ole sen kannalta olennaisia. Ensisijaista *oikonomialle* on aina toimivuus, ei totuus. Siksi kreikkalaisesta perspektiivistä politiikkaa ei voi pelkistää talouteen. Aristoteleelle ja Ksenofonille taloudenpito eroaakin politiikasta kuten *oikos* eroaa kaupunkivaltiosta, *poliksesta*. Juuri tästä erosta seuraa talouden ja politiikan välinen erottelu: talous ei koskaan ole lakien tai totuuden hallitsemaa.

Siksi voimme sanoa, että talous hallintana on olennaisesti "laitonta", anarkista tai perustatonta (*an-arché*). Sillä ei ole perustaa tai alkuperää, mitään siitä itsestään erillistä päämäärää tai tarkoitusta. Kun toiminnalla ei ole perustaa, sen politiikka ja etiikka muuttuvat hyvin ongelmallisiksi. Siitä tulee mielivaltaista. Oikonomian *an-arkkisen* luonteen kautta löydämmekin tien hallinnan kysymyksen ytimeen, kysymykseen sen mahdollisuudesta ja sen välttämättömyydestä. Mikäli toiminnalla olisi jokin itsensä ulkopuolinen pysyvä syy, tarkoitus tai merkitys, ei sitä voisi ohjata ja hallita. Hallinnan ja anarkian välillä on toisin sanoen salainen solidaarisuus. Tämän seurauksena hallinnan mahdollisuuden perusta on sen perustattomuudessa. Taloutta hallintana on vain, koska sen muodostavat tekijät ovat arbitraarisia.

Tämä olisikin hyvä muistaa nyt keväällä 2010 Kreikan ja Euroopan Unionin talouskriisin partaalla, kun rationaalinen, totuuden ja talouden lainalaisuuksien nimeen vannova pohjoinen rahatalouden Härkä yrittää jälleen raikata vaihtoehdottomuuden nimissä Eurooppa-neitoa. Valehteleva, degeneroitunut, korruptoinut, laista piittaamaton, joustavasti pragmaattinen, katolinen "etelä" (ja tietysti ortodoksinen "itä") ilmaisevat kuitenkin paljon paremmin arvonmuodostuksen mekanismeja tiedon ja huomion taloudessa, jossa totuus on suhteellista ja toiminnan perusteet ja säännöt muuttuvat viikosta toiseen. Protestanttinen "pohjoinen" tietää tämän omien kähmintöjensä, rahoitusotkujensa ja säännöistä välittämättä jättämistensä keskellä varsin hyvin. Se on tekopyhä ja kyyninen. Talouden "lakien" ja "totuuksien" aika on yksinkertaisesti ohi. Silti kreikkalaisiin kohdistettavia "talouden lainalaisuuksia" säestää yleiseurooppalainen hymisevä konsensus. On kyse pelkästä hal-

linnasta, joka vaatii vastaan ottamistaan ilman selityksiä, sellaisenaan. Euroopan kriisi on taloudellinen vain tässä mielessä. Sen ratkaisu ei tule koskaan löytyämään ”taloudelliselta” tasolta.

Kompleksisuus/kaaos/merkitys

Ajatelkaamme kompleksisuutta informaation kannalta eli suhteena semioottisen virran ja vastaanottajana ja tulkit-sijana toimivan mielen välillä (maailma aivojen vastaanottamana semioottisena virtana). Aivojen ja maailman ketjussa syntyy kaaos, kun häiriö eri nopeuksia käyvien tasojen välillä tekee jatkuvasti lisääntyvien semioottisten virtausten hallinnan mahdottomaksi inhimilliselle älylle. Kaaos tarkoittaa ympäristöä, joka on liian monimutkainen ja monitahoinen, jotta sen voisi käsittää meille mahdollisten ymmärrysmallien avulla. Se tarkoittaa ympäristöä, jonka kulku on meille yksinkertaisesti liian nopeaa, vaikeaa ja omavaltaista, jonka monimutkaisuus on liian paksua, liian kiihkeää ja liian vauhdikasta aivoillemme käsittää, tulkita tai tavoittaa. Puhumme kaaoksesta kun tällainen arbitraarisuus, epämääräisyys ja epävarmuus alkaa levitä joka puolella ympäristössämme.

Maaailman matematisaatio, modernin tieteellisen metodologian ydin, on ympäristön suhteellistamista ja alistamista mittaamiselle. Järjen latinankielinen kantana (*ratio*) viittaaakin mittaamisen mahdollisuuteen. Tämä toimenpide ei ole mahdollinen ilman pelkistystä, joka leikkaa pois kaiken ymmärrettävän yli menevän merkkien loputtomasta kulusta. Ymmärrettävän kysymys on ratkaiseva siirryttäessä kaaoksesta järjestykseen. Tieteellinen mieli ei pysty tuottamaan tietoa synnyttämättä rajoja. Poliittinen mieli ei pysty päättämään ilman rajoja. Itse asiassa moderni mieli kykenee tarkastelemaan vain sitä, mikä on ymmärrettävää tiedon perspektiivistä ja sitä mikä on merkityksellistä hallinnan perspektiivistä. Unohda irrationaalinen, unohda mytologinen, unohda hullu, naurettava, haltioitunut, hourailtava ja suunniltaan oleva. Kaikki nämä elämän mielettömät puolet on suljettava psykiatrisen tieteen rakentamaan hullujenhuoneeseen.

Machiavelli erottelee onnen ja tahdon alueen. Ruhtinas on hän, joka alistaa onnen tahdolle, järjestykselle, ennakoitavuudelle, mitalle. Mutta mitä onni (Fortuna) on? Se on poliittisen järjestyksen uhka, nainen, ihmisenä olemisen ehdoissa piileskelevä kaaos. Jos ruhtinas haluaa hallita, on hänen viillettävä Fortunan äärettömyydestä irti pieni ymmärrettävä palanen, tiettyjen tapahtumien kapea ala. Kaaoksen synkkä kontrolloimaton äärettömyys on aina syntyneen järjestyksen taustalla. Rythmi on se avain, joka tekee onnen ja tahdon, todellisuuden ja järjen tahdistamisen mahdolliseksi. Mutta vain pieni osa todellisuudesta voidaan tahdistaa järjestyksensä kanssa ja vain pieni osa onnesta voidaan tahdistaa poliittisen tahdon kanssa. Tätä pientä osasta järjestyksen hallitseva äly pitää ymmärrettävänä. Hallinnan illuusio voi toimia, kun infosfääri on ohut ja informaation kulku on niin hidas, että poliittinen tietoisuus onnistuu leikkaamaan

pienen alueen, jota se yrittää suojata ympäröivältä hallitsemattomuudelta. Tämä välitys on kuitenkin nyt kriisissä. Mediavirran nopeutuminen – kollektiiviseen mieleen vaikuttavan semiosiksen virran kiihtyminen – hajottaa rytmiä, jonka perimme modernilta ajalta. Kaaos tulvii jälleen esiin, kun mekaanisen teorian ja poliittisen tahdon kertosaakeet ovat tulleet liian hitaiksi digitaalisen informaation globaaleille virtauksille. Ymmärrettävän suojaava muuri on murtunut, koska emme voi enää erotella merkityksellistä merkityksettömästä, olennaista epäolennaisesta, relevanttia epärelevantista siinä sähköisessä virtauksessa, joka valtaa huomiotamme ja aikaamme.

Merkitystä voidaan lähestyä todellisuuden pelkistämisenä äärelliseksi ilmaisuuden ketjuksi. Kun infosfääri on niin hidas, että mieleemme ehtii seuloa, katsastaa, siivilöidä, läpivalaista ja tarkastella sitä, voimme uuttaa merkitystä, löytää yhteisen rytmin, harmonian: sen mitä Félix Guattari kutsui kertosaakeeksi. Kun infosfääri kylästä huomioaikaamme, kun semioottisen virran nopeus on liikaa informaation rationaaliseen prosessoinnille, puhumme informaatiotulvasta ja kompleksisuudesta. Merkitys karkaa, eikä siihen päästä enää käsiksi äärellisenä ilmaisuna ja työkykyisenä keinona vuorovaikutukseen ja ymmärrykseen. Juuri tässä merkityksen karkaamisessa, kaaoksessa, piilee hallinnan uusi mahdollisuus.

Merkityksettömyys/halun hallinta

Millaista voi olla hallinta ilman merkitystä? Teoksen *Kapitalismi ja skitsofrenia* toisessa osassa *Mille Plateaux* Deleuze ja Guattari täydentävät analyysiaan merkityksettömän merkin toiminnasta ja sen erosta suhteessa despootiseen merkkiin. Despootinen merkki on dekodattu primitiivinen merkki eli merkki, joka merkitsee vain merkkiä, mutta joka ylikoodataan eräänlaisena ”merkityskeskukseksi” toimivalla despootilla: dekodattu paikallinen merkitys reterritoralisoidaan despoottiin. Despootinen merkitys on kuin tästä keskuksesta lähtevä spiraali, joka kiertää keskusta ja päättyy muuriin. *Mille Plateaux*'ssa Deleuze ja Guattari täsmentävät, että merkityskeskus on ennen kaikkea ”kasvot”, joihin kaikki dekodatut merkit lopulta kiinnittyvät (Kristus, Valkoinen Mies). *Merkityksen* ja *kasvojen* sijaan merkityksetöntä merkkiä luonnehtivat *subjektivoituminen* ja *pois kääntyneet kasvot*. Kun despootin transsendentti merkitsijä vakiinnuttaa merkityksiä merkityskeskuksestaan, merkityksettömyyden eli karkaavien merkitysten aikakaudella merkitys on loputtoman avoin subjektiviisille merkityksille: despootti on kääntänyt kasvonsa pois, yksi suureni merkitsijä ei enää hallitse, keskustaa ei enää ole, emme tiedä mitä tämä tai tuo merkitsee. Ilman lupaus lopusta tai päätepisteestä, jonka keskitetyllä merkityksellä läpikotaisin kyllästetty järjestelmä takasi, tulkinasta tulee mieletöntä ja loputonta. Kaikki lähtee liikkeelle, mikään ei tunnu pysyvän paikoillaan, arvo kelluu. Heitettynä kieleen vailla jumalallista sanaa, joka takaisi mahdollisuuden pelastautua merkitysväitteiden loputtomasta pelistä, löydämme itsemme yksin sanojemme

kanssa, yksin ja eksesissä kielen ja merkitysten kanssa, jokaisen seuraavan perustan jo valmiiksi hylkääminä.

Kyynisyys tarkoittaa tätä Jumalan hylkäämistä ja kaikkien syiden ja merkitysten turhuuden kokemista. Mutta kuinka merkityksetön merkki voi toimia hallinnan ”semiologisena muotona”? Mikä on sen organisaattorinen periaate Jumalan kuoltua? Mitä on hallinta ilman merkitystä?

Deleuze ja Guattari selittävät, että kun despoottin kasvat kääntyvät pois, kyse ei enää ole merkityksen hallinnasta, hallinnasta merkityksen kautta, vaan suoraan halun hallinnasta. Se ei pyri kommunikoimaan tai välittämään informaatiota ja merkitystä, vaan luomaan suoraan suhdetta maailmaan. Enää ei ole edes tarvetta vallan transsendentille keskukselle vaan vain immanentille ja tosiasialliseen sulautuvalle, joka toimii sisäisen subjektivoitumisen ja normalisoinnin kautta.

Pois kääntyneiden kasvojen yhteys normalisointiin on kuin profetaan ja Jumalan välinen yhteys. Profeetta ei ole despoottinen pappi, joka tulkitsee Jumalan sanaa

vaan joku, joka on Jumalan vallassa, joku jonka suhde Jumalaan on pikemmin autoritaarinen ja intohimoinen kuin despoottinen ja merkitsevä. Jumala kääntää pois kasvonsa, joita kukaan ei saa nähdä, ja suuressa jumalanpelossaan profeetta kääntää puolestaan pois omat kasvonsa: pois käännetty kasvat, profileina, korvaavat nyt säteilevien kasvojen suoran näkymän. Tämä suhde tai tämä kaksoispoiskääntyminen avaa myös karkaamisen tai petoksen mahdollisuuden, jota täytyy hallita jonkin muun kuin merkityksellisyyden kautta. Profeetta tarvitsee takuun Jumalan sanasta, ja hän itse tulee merkityksi – Kainin merkillä. Kainin merkki on merkki, jota Kain kantaa merkinä liitosta Jumalan kanssa. Kaksoispetos tai molemminpuolinen petos: Kain kääntyy pois Jumalasta ja Jumala pois Kainin puolesta, joka hirveästä rikoksestaan huolimatta säästyy kuolemalta Jumalan ilmoituksella pysyvästä mutta lykätystä tuomiosta. Tässä ovat Kainin merkin tai merkityksettömyyden, ilman merkitystä toimivan hallinnan, tärkeimmät periaatteet: kaksoispoiskääntyminen (uskon menetys), petos (paon

Valokuva: Tero Nauha

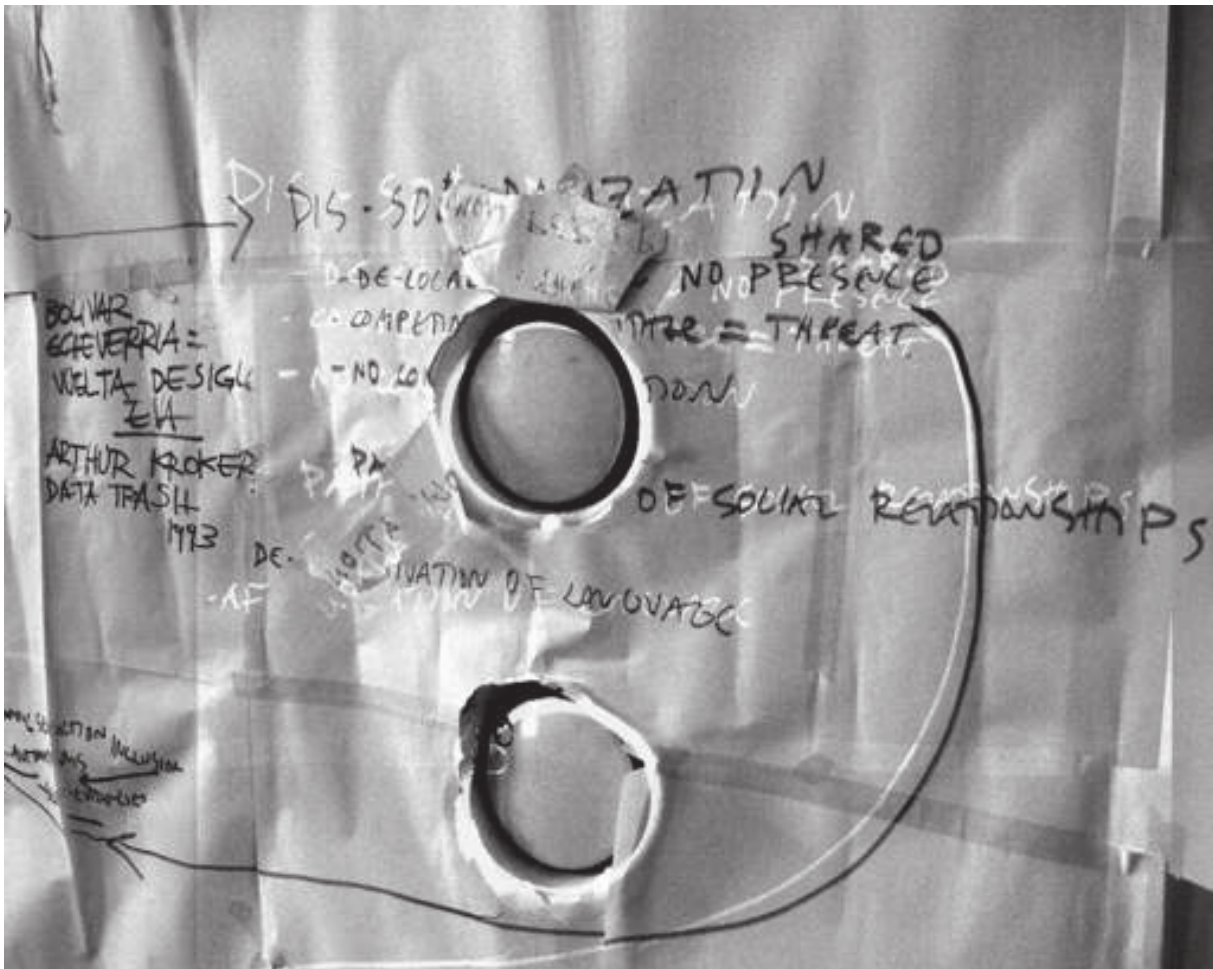
mahdollisuus) ja pysyvä poikkeustila (reterritorialisaatio)

Nyt on ymmärrettävä, että profeetta ei ole pappi. Profeetta ei osaa puhua, vaan Jumala asettaa sanat hänen suuhunsa. Jumala syöttää hänelle sanoja. Toisin kuin näkijä, profeetta ei tulkitse mitään. Hänen suhteensa Jumalaan ei ole merkityksellinen ja despoottinen vaan autoritaarinen ja voimakkaan tunnepitoinen. Jumala ei paljastu jossakin, vaan jollekin. Jumalan ilmoitus ei kuulu merkityksellisen esityksen alueelle, kyse ei enää ole merkityksen hallinnasta, hallinnasta merkityksellisyyden kautta, vaan hallinnasta, joka ei pyri kommunikoimaan tai välittämään informaatiota vaan suoraan luomaan suhdetta maailmaan.

Emme siis ole enää tekemisissä merkityksellisyyden kanssa. Ajatellaan idioottia, joka kohdatessaan merkityksellisen sanan ymmärtää varmasti, että tässä on nyt kyseessä kielen tapahtuma, että on olemassa inhimillinen ääni, mutta hän ei yksinkertaisesti voi käsittää siinä lausutun mieltä. Idiootti ei ajattele itse ääntä, siis kirjainten ja tavujen ääntä, joka on jollain tavoin todellista, vaan kuullun äänen merkitystä. Mutta idiootti ei kuitenkaan ajattele kuullun äänen merkitystä siten kuin se, joka tietää, mitä tällä äänellä tavallisesti tarkoitetaan. Hän ajattelee sitä pikemminkin kuin se, joka joko ei tunne äänen merkitystä tai kuin se, joka on keskellä liikamääräisten merkitysten kaaosta (huomiovaje, informaatio-

tulva). Kummankin edellä mainitun on siksi pakko reagoida kaikkein yleisimpien inhimillisten ajattelun ja toiminnan itsestäänselvyksien varassa, ajatella vain sielun liikkeiden mukaan. On siis kyse ajattelusta ilman merkitystä tai ajattelusta merkityksen tuolla puolen. Se ei kuulu merkityksellisen esityksen alueelle, se ei ole mielekäs väite vaan puhdas kielen tapahtuma, joka on jokaisen erityisen merkityksen tuolla tai tällä puolen. Ääni ei sano idiootille mitään vaan pelkästään näyttäytyy. ”Tämä ulottuvuus ei ole”, kuten Agamben sanoo, ”merkityksellisen sanan vaan sellaisen äänen ulottuvuus, joka merkitsemättä mitään merkitsee itse merkitystä”.² Profeetta aavistaa ja vaistoa tai tietää tietämättään tulevaisuuden voimat pikemmin kuin käyttää mennyttä ja nykyistä valtaa.

Voimme nyt myös ymmärtää Oidipuksen paikan Deleuzen ja Guattarin kapitalismianalyyseissä. Oidipus kääntää kasvonsa pois, kuten Jumalakin. Oidipus harhailee, mutta tässä harhailussa ei ole kyse erityisten rajojen ylittämisestä tai sellaisten rajojen ylittämisestä, joita ei ole lupa ylittää (*hybris*). Sen sijaan eräänlainen sallattu sisäinen raja tai subjektiivinen toimitus on se, joka vetää Oidipusta kohti itseään. Oidipus, ”hänen nimensä on *atheos*: hän keksii jotain kauheampaa kuin kuolema tai maanpakolaisuus... lopputulos ei ole enää murha tai yhtäkkinen kuolema vaan selviytyminen tuomion lykkäämisestä, rajoittamattomasta lykkäämisestä”.³ Ja miten

Valokuva: Tero Nauhla

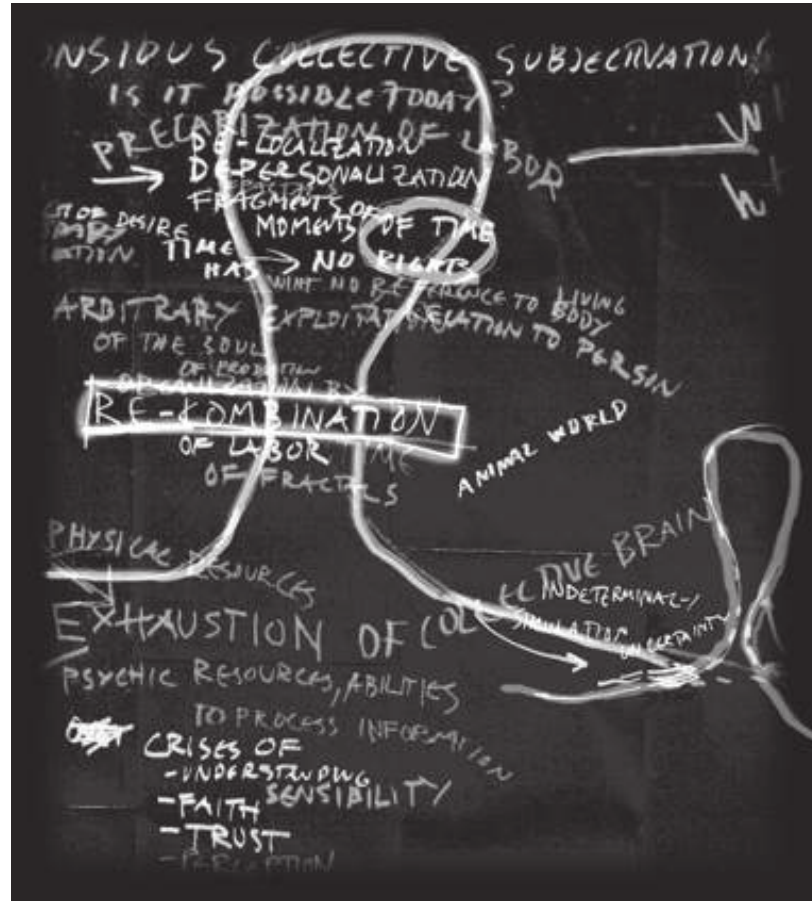
Oidipus selviää pysyvästä poikkeustilasta? Tähän vastaa Nietzsche: ”puhtaan passiivisessa käytöksessään [Oidipus] tavoittaa korkeimman aktiivisuutensa, joka ylittää reilusti hänen oman elämänsä rajat, siinä missä hänen aiemman elämänsä tietoinen pyrintö on vain ajanut hänet toimettomuuteen. Näin selviää vähitellen kuolevaiselle silmälle avaamattomasti kietoutunut Oidipus-sadun tapahtumakulkusolmu – ja syvin inhimillinen ilo valtaa meidät tämän dialektiikan ja jumalaisen vastineen äärellä”⁴. Nietzsche Oidipus, toisin kuin Prometheus, on ennen kaikkea *pathoksen*, passiivisuuden ylistys. Oidipus on ennen kaikkea *kohtalon hallinnan muoto*, subjektiivisen ”toisen luonnon” luomista, alistumista jollekin toiselle. Subjekti kahdentuu ja ”lopulta tottelet vain itseäsi! Sinä olet se, joka käskää rationaalisen olennon kyyllään. Uusi orjuuden muoto on keksitty, orjuus omalle itselle”.⁵ Deleuzelle ja Guattarille Oidipus ei ole vain psykoanalyysin rakennelma vaan malli mielivallalle. Se on mieleen injektioitua uskoa, se antaa meille uskoa, kun se vie meiltä voimaa. Se opettaa meitä haluamaan omaa alistamistamme.

Parvi/yhteensopivuus/riippuvuus

Multitudo, moneus, on tietoisien ja sensitiivisten olentojen lukuisuutta ilman jaettua intentionaalisuutta ja ilman yhteisiä käyttäytymisen kaavoja. Ihmisjoukko kulkee suuressa kaupungissa lukemattomiin erilaisiin suuntiin ja lukemattomista erilaisista syistä, erilaisin tehtävin ja määränpäin. Jokainen kulkee omia reittejään ja omilla tarkoituksillaan. Näiden liikkeiden risteykset muodostavat joukon. Välillä joukko liikkuu koordinoitusti: pysähdytään liikennevaloihin, juostaan kohti rautatieasemaa, koska juna lähtee kohta. Jokainen seuraa omaa tietään keskinäisten riippuvuuksien asettamien rajoitteiden sisällä.

Huolimatta *multitudon* ajatuksen saavuttamasta kriittisestä menestyksestä uusspinozalaisessa ympäristössä, emme usko, että se selittää kovin hyvin nykyistä sosiaalista subjektiviteettia. Toisaalta se on käsitteenä liian heikko kyetäkseen saamaan kiinni todellisesta poliittisen organisaation ongelmasta (prekariaatin ”hillitty charmi”) ja toisaalta se ei ole käsitteenä riittävän heikko kyetäkseen ymmärtämään poliittisen organisaation luonnetta tietoisien kollektiivisen subjektiviteetin organisaation jälkeen. Mikäli kuitenkin haluamme ymmärtää täsmällisemmin nykyistä subjektiviteettia ja kysymystä sen organisaatiosta, sanat ”parvi” ja ”verkosto” saattavat toimia työkaluina paremmin.

Verkosto on orgaanisten ja keinotekoisien olentojen, ihmisten ja koneiden lukuisuutta, joka pystyy yhteiseen toimintaan kytkeytymisen mahdollistavien menettelytapojen ansiosta. Mikäli et mukaudu näihin menettelyihin, mikäli et seuraa pelin teknisiä ja muodollisia sääntöjä, et ole mukana pelissä. Mikäli et reagoi tietyillä ennakoitavalla, etukäteen ohjelmoidulla tavalla tiettyihin signaaleihin, et ole osa verkostoa. Verkostoon kuuluvien toimijoiden käyttäytyminen ei ole aleatorista, sattuman-

varaista ja epävarmaa, kuten väkijoukon liikkeet kaupungissa, sillä verkosto tarkoittaa ja asettaa aina etukäteisiä reittejä siinä toimivalle.

Ylimonimutkaisessa ja liian monikietoutuneessa ympäristössä, jossa merkitykset eivät pysy paikoillaan ja jota yksittäinen ihmismieli ei kykene hallitsemaan ja ymmärtämään (Oidipuksen harhailu), seuraamme yksinkertaistusten reittejä ja käytämme monimutkaisuutta pelkistäviä käyttöliittymiä. Siksi sosiaalinen käyttäytyminen näyttää tänään olevan yhä enemmän vuorovaikutuksen säännönmukaisten, itsestäänselvien ja väistämättömien käyttäytymiskaavojen ansassa (Oidipuksen kohtalo). Tekniskielelliset menettelytavat, taloudelliset velvollisuudet, sosiaaliset tarpeet, psykomedian tulva – koko tämä hiussuonistossamme toimiva koneisto organisoii ja muodostaa mahdollisen ajattelun ja toiminnan kenttää ja rakentaa jaettuja kognitiivisia malleja sosiaalisten toimijoiden käyttäytymiseen (kohtalon organisaatio). Mielivalta ei toimi eristämällä, estämällä tai vaatimalla kuuliaisuutta määräyksille, vaan asettamalla odotuksia, luomalla mielialaa ja vuorovaikutuksen ja yhteistyön malleja ja standardeja.

Siksi voimme hyvin sanoa, että sosiaalinen elämä semiopääoman alaisuudessa on parveksi-tulemista. Parvessa ei ole mahdotonta sanoa ”ei”, mutta se on epäolennaista, merkityksetöntä. Voit ilmaista kieltäytymistäsi, kapinaasi ja liittoutumattomuuttasi, mutta se ei muuta parven suuntaa eikä sitä ei-merkityksellistä tapaa, jolla

Valokuva: Tero Naula

parven aivot käsittelevät informaatiota ja jolla parvi reagoi. *Multitudo* ei ilmaise itseään autonomiana, vaan riippuvuutena automatismeista ja itseäänselvyyksistä, joita mielivalta rakentaa joka puolelle jokapäiväistä elämäämme, aisteihimme, herkkyyteemme, psyykeemme. Tätä on prekariaatin hillitty charmi, joka muuttaa rikkaiden kärsimykseksi, voiman ahdistukseksi ja luovuuden riippuvuudeksi. Parvella ei ole poliittista sielua, vaan automaattinen sielu.

Mainiossa tekstissään ”Networks, swarms, multitudes” biologi Eugene Thacker tutkii kollektiivisuuden (yhteisyyden, yhdessä tehdyn) ja konnektiivisuuden (yhdistettävyyden) analogioita ja eroja. Hän huomaa, että kollektiivisuus tarkoittaa aina tiettyä yhteyden astetta ja yhdistettyä olemista, mutta päinvastainen ei pidä paikkaansa: konnektiivisuus ei tarkoita kollektiivisen, yhteisyyden muistin, olemassaoloa. Thackerille parvi on sellaisten yksilöityneiden yksiköiden organisaatio, joilla on joitain yhteyksiä toisiinsa: parvi on erityinen kollektiivisuuden tai ryhmäilmiön muoto, joka on riippuvainen konnektiivisuudesta. Parvi on kollektiivi, jota määrittää yhteys, yhteydessä oleminen. Tämä koskee niin parven yksittäistä yksikköä kuin sen yleistä organisaatiotakin. Yhteys hallitsee parvia. ”Juuri siksi”, kuten Thacker toteaa, ”ne ovat dynaamisia ilmiöitä. Tämä erottaa parven verkoston käsitteestä, jonka alkuperä on matemaatiikan graafiteoriassa (solmujen ja niitä yhdistävien välien eli kaarien, topologisessa verkkoteoriassa myös välien erottamien alueiden muodostaman kokonaisuuden pohdinta) ja asioiden ja yhteyksien matemaattisen ymmärtämisen tilallisissa tavoissa.” Parvi sen sijaan on olemassa pikemminkin ajassa, siksi se aina toimii, vuorovaikuttaa, yhdistyy, muuntaa itseään.

Thacker jatkaa: ”Verkostojen, parviällyn ja biokompleksisuuden tutkimukset kaikki määrittelevät itse-organisoinnin paikallisesta vuorovaikutuksesta syntyvänä kokonaisuutena tai -kuviona. Juuri tämä paradoksaalinen määritelmä tekee parvet mielenkiintoisiksi – poliittisesti, teknologisesti ja biologisesti – sillä se tarkoittaa intentionaalisuutta ilman intentiota, toimintaa ilman toimijaa sekä eriaineksista kokonaisuutta. Parvissa ei ole keskusjohtoa, ei yksikköä tai toimijaa, joka kykenisi tarkkailemaan, valvomaan ja hallitsemaan koko parvea. Silti parvien liikkeet ovat ohjautuneita, motivoituneita ja niiden kuvioilla on tarkoitus. Tässä on parvien paradoksi. Itse asiassa jännite parvissa, sekä poliittisina että biologisina kokonaisuuksina, on jännite *kuvion* ja *tarkoituksen* välillä. Organisoituminen ei välttämättä anna syytä sen omalle olemassaololle ellei organisoituminen itse ole tuo syy.”

Konnektiivisuus ei tarkoita kollektiivisuutta: Kollektiivisuus on itse asiassa yhteisen analogisen ymmärryksen jakavien ruumiiden yhteyttä. Ruumiiden, jotka neuvottelevat jatkuvasti kielellisen vaihtonsa semanttisesta relevanssista ja sosiaalisen vuorovaikutuksensa merkityksestä affektiivisen huomioonottamisen tilassa. Kollektiivisuus edellyttää eräänlaisen ”hitaan” jaetun kohtaamisen ajan tai välitilan avautumista, jossa minä ja ei-minä voivat

ilmetä yhdessä ilman torjuntaa tai symbioosia, ”myötätuntumisen kannattelemina”, kuten Bracha Ettinger sanoisi.

Siinä missä parvi on konnektiivinen ruumis vailla konjunktiota, vailla tietoista ja affektiivista kollektiivisuutta, kollektiivisuus tapahtuu konjunktion tilassa – yhdenaikaisuuden tilassa, jossa ei sulauduta toisiinsa, mutta joka välittömästi vaikuttaa ja alkaa muuttaa kaikkia sen piirissä olevia. Konjunktio syntyy motivoimattomasta, ei-välttämättömästä, tarkoituksettomasta vetovoimasta. Konjunktiolla ei ole mitään tekemistä johonkin kuulomisen kanssa. Siinä missä kuuluminen tuo mukanaan aina väistämättömiä seurauksia ja identiteetin asettumisen, kollektiivisuutta määrittelevän halun prosessi ei ole jotakin luonnollista ja annettua. Se ei ole puutetta, vaan kytkeytymisen luomista, joka haurastaa ja avaa subjektivoitumisen prosessin. Kollektiivisessa konjunktiosta tieto on luomista eikä tunnistamista tai hyväksyntää. Konnektiivisessa järjestyksessä sen sijaan ei ole luovaa tietoa, vaan pelkkää syntaktista tunnistusta. Konjunktio on muutosta, se on toiseksi tulemisen prosessi. Konnektiivisessa sen sijaan jokainen elementti pysyy erillisenä ja vuorovaikuttaa vain funktionaalisesti. Singulariteetit muuttuvat kun ne konjunktioivat, niistä tulee jotakin muuta kuin mitä ne olivat ennen konjunktiotaan. Rakkaus muuttaa rakastavia, ei-merkityksellisten merkkien konjunktio synnyttää aikaisemmin tuntemattomia merkityksiä. Konnektiivisuus tuo mukanaan pelkän koneen funktionaalisuuden, eikä minkäänlaisia merkityksellisten ruumiiden tai eleiden fuusiota tai muutosta.

Tietoisten organismien välinen vaihto on muuttamassa luonnettaan: se on muuttumassa konjunktiivisesta muodosta konnektiiviseen muotoon. Tämän muutoksen suora seuraus on tietoisuuden ja sensibiliateetin välisen suhteen mutaatio sekä merkkien vaihdon kasvava desingularisaatio.

Konjunktio on ”pyöreiden” ja säännöttömien, jatkuvasti ilman täsmällisyyttä, toisteisuutta tai täydellisyyttä liikkuvien olomuotojen kohtaamista. Konnektiivisessa on kyse algoritmisten funktioiden, suorien linjojen ja täydellisesti limittyvien pisteiden täsmällisestä ja toistettavasta vuorovaikutuksesta, jotka kytkevät sisään tai kytkevät ulos vuorovaikutuksen hienovaraisen moodien mukaisesti ja tekevät eri osista yhteensopivia ennalta suunniteltujen standardien mukaisesti. Siirtymä konjunktiosta konnektioon tietoisten olioiden vuorovaikutuksen vallitsevana mallina on seurausta merkkien asteittaisesta digitalisaatiosta ja niiden suhteiden kasvavasta välittymisestä medioiden kautta.

Konjunktio sisältää semanttisen tulkinnan kriteerin. Toinen, joka astuu kanssasi konjunktiioon, lähettää tietoista ja tiedostamattomia merkityksiä, joita sinun on tulkittava ja aistittava, jäljittämällä hänen intentionsa, viestin konteksti, vivahde, sävy, sanomatta jätetty. Konnektiivisessa tulkinnan kriteeri on pelkästään syntaktinen. Tulkitsijan on tunnistettava järjestys ja pystyttävä viemään läpi operaatio, joka on asetettu ennalta ”yleisessä syntaksissa” (käyttöjärjestelmässä). Viestien vaihdossa ei

voi olla tilaa epämääräisyydelle tai monimielisyydelle, eikä intentiota voi jättää nyanssien varaan. Semanttisten erojen asteittainen kääntäminen syntaktisiksi eroiksi on se prosessi, joka johti modernista tieteellisestä rationalismista kybernetiikkaan ja lopulta teki digitaalisen verkon mahdolliseksi. Ja jo nyt on olemassa sukupolvi, joka on oppinut enemmän sanoja ja tarinoita koneilta, TV:stä, tietokoneilta ja pelikonsoleilta kuin omilta äideiltään.

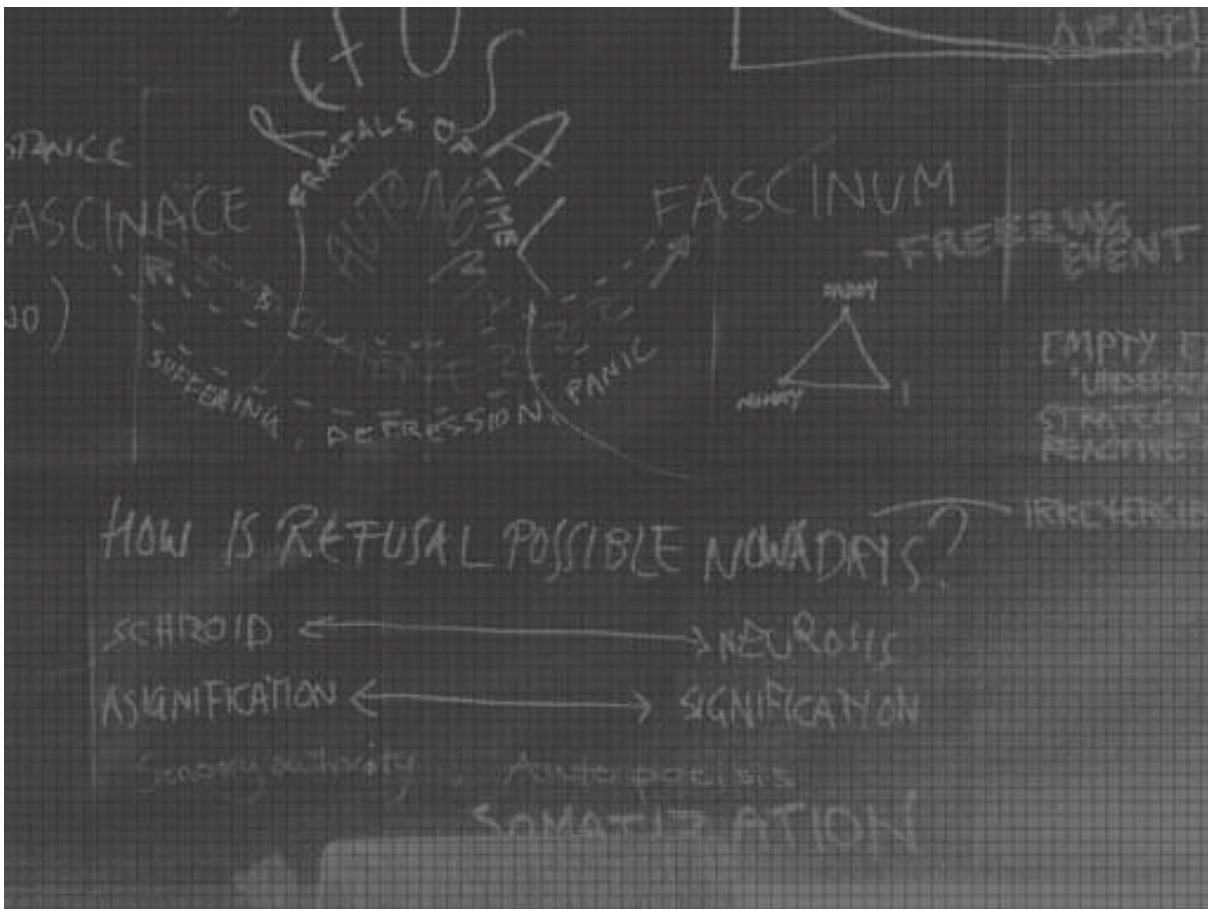
Romahdus/häiriö/vahvistuminen

Tarkastelumme keskipisteessä on sosiaalinen morfogeneesi eli uusien sosiaalisten järjestelmien muotojen luominen. Modernissa poliittisessa maailmassa sosiaalisen järjestelmän romahdusta pidettiin radikaalin muutoksen mahdollisuutena. Vallankumouksen käsite on aina ollut pöytäkirja, sillä se perustui sosiaalisen todellisuuden totaalisen rationaalisen hallinnan illuusiolle ja muutoksen lineaariselle projektille. Voimme kuitenkin sanoa, että menneenä modernina aikana tämä illuusio eräässä mielessä jopa toimi. Vallankumouksen kohtalona oli synnyttää väkivaltaisia ja totalitaarisia järjestelmiä. Se ei täyttänyt utopistista tehtäväänsä, mutta se käänsi sosiaaliset romahdukset radikaaleiksi muutoksiksi, vallanvaihtoiksi ja uusiksi taloudellisen ja sosiaalisen elämän muodoiksi. Uusliberalismi on ollut ehkä viimeinen varsinainen vallankumous ihmiskunnan historiassa. Se on kääntänyt 1970-luvun yhteiskunnallisen turbulenssin ja

1980-luvun teknologisen kehityksen radikaaliksi järjestelmämuutokseksi, luonut totalitaarisen poliittisen järjestelmän, lakkauttanut modernin porvarillisen demokratian ja korvannut sen finanssiluokan taloudellisella diktatuurilla. Mutta se on myös kasvattanut sosiaalista kompleksisuutta ja mielivaltaisuutta, se on saanut aikaan talouden fragmentoitumisen, poliittisen vallan de-subjektivoitumisen ja sosiaalisen ruumiin mutaation, joka on muutoksen peruuttamattomuuden sinetti.

Mitä kompleksimpi järjestelmästä tulee, sitä häiriöalttiimpi se on. Mitä kompleksimpi järjestelmästä tulee, sitä vähemmän se on toisaalta altis tahdonalaiselle hallinnalle ja siten tietoiselle ja intentionaaliselle muutokselle. Vuonna 1917, kun Venäjän poliittinen ja sotilaallinen järjestelmä oli romahduksen partaalla, Lenin vaati imperialistisen sodan muuttamista vallankumoukseksi. Kuten tiedämme, hänen kutsuunsa vastattiin, sitä seurasi neuvostovallankumous ja sosiaalinen morfogeneesi, joka otti kommunistisen diktatuurin muodon. Olisiko tämä mahdollista tänään? Emme usko. Sillä tänään romahduksen muoto vaikuttaa olevan yhä enemmän häiriö, joka ei anna tietä vallankumouksella tai edes muutokselle, vaan vain olemassa olevan vahvistumiselle ja lujittumiselle. Häiriötä seuraa liikkumattomuuden tila, morfostaasi, emmekä enää tiedä kuinka avata tietä morfogeneesille.

Kuten aiemmin totesimme, kompleksisuudessa on kyse ajan ja informaation suhteesta. Järjestelmä on kompleksi, kun infosfäärin tiheys kyllästää psykosfäärin

vastaanottokyvyn ja informaation kierron nopeus ylittää inhimillisen kyvyn käsittää merkkejä ajassa. Kun infosfääri on kyllästetty ja tulee liian tiheäksi ja nopeaksi ihmismielen sensitiiviselle tietoisuudelle, yhteiskunta tarvitsee automaattisia tulkitsijoita, joita voidaan kutsua automaattisiksi kompleksisuuden pelkistäjiksi.

Häiriö on ennakoimattoman tapahtuman aikaansaama seuraus, joka häiritsee esimerkiksi tuotannon ketjua. Vuonna 1973 Jom Kippurin sota sai aikaan öljytuotannon ketjussa häiriön, jonka seuraukset levisivät ympäri maailman. Mutta konnektiivisuuden alueella, konnektiivisuuden aikakaudella, häiriöt alkavat lisääntyä radikaalisti, koska infosfäärin ylikuorma tekee sosiaalisten ja teknologisten rakenteiden hallinnasta mahdollista ihmisille.

Häiriöitä syntyy, koska luonto saattaa sekaantua yllättävästi teknosfääriin asioihin: islantilaisen tulivuoren purkauksen aikaansaama tuhkakilvi esti eurooppalaisen lentoliikenteen maaliskuussa 2010. Häiriöitä syntyy, koska teknologisella hallinnalla on rajoituksensa, kuten Tšernobylin onnettomuus 1986 ja Meksikonlahden öljykatastrofi keväällä 2010 osoittavat karusti. Häiriöitä syntyy, koska sosiaalinen psyyke sekaantuu automaattiseen informaatiovirtaan, kuten paniikki rahoitusmarkkinoilla.

Menneellä poliittisen hallinnan ja informaation kierron hitaalla aikakaudella häiriöt olivat sosiaalisen morfogeneesin laukaisijoita. Häiriön sattuessa valta heikkeni, sosiaaliset voimat mobilisoituivat ja syntyi muutoksen mahdollisuus. Vähäisen kompleksisuuden tilassa (jossa informaation kulku on tarpeeksi hidasta tullakseen ihmismielen käsittämäksi) poliittinen järki kykeni muuttamaan sosiaalista organisaatiota tavalla, joka sai aikaan uuden muodostuman syntymisen. Mutta tänään informaation ollessa liian nopeaa ja tiheää tullakseen tietoisesti käsitetyksi, häiriöt ovat morfostaattisia ja vahvistavat käyttäytymisen kaavaa, joka sai häiriön alun perinkin aikaan.

Miksi järjestelmistä tulee kestävämpiä ja vastustuskykyisempiä, kun niiden kompleksisuus ja mielivaltaisuus kasvaa? Mielivallan logiikka on avain tämän paradoksin ymmärtämiseen.

Kommentoidessaan monia vuoden 2010 häiriöitä (Kreikan rahoituskriisi, Islannin rahoituskriisin seuraukset, Islannin tuhkakilvi, Meksikonlahden valtava öljytuho), Ross Douthat kirjoittaa: ”Taloudellisen kriisin seurauksena ei ole vallankumous vaan vahvistuminen, auktoriteetin juurtuminen eikä hajaantuminen, vallan keskittyminen saman eliitin käsiin, joka sai alun perin aikaankin katastrofin... Vuoden 2008 paniikki syntyi osittain siksi, että julkinen etu oli kietoutunut liikaa yksityisiin etuihin, jotta jälkimmäiset olisi saatettu pettä... Mutta kaikki minkä teimme pysäyttääksemme paniikin, kaikki se lainsäädäntö, on vain vahvistanut tätä symbioosia... 18 kuukautta finanssikriisin jälkeen Amerikan rahoittajien, pääjohtajien, byrokraattien ja poliitikkojen edut on iestetty yhteen tiukemmin kuin koskaan... Tässä on meritokratian perverssi logiikka. Kun järjestelmästä tulee riittävän monimutkainen, ei ole mitään merkitystä kuinka pahasti kauneimpamme ja viisaimpamme sähläävät asiat. Jokainen kriisi lisää heidän auktoriteettiaan, sillä he vaikuttavat ainoilta, jotka kykenevät ymmärtämään järjestelmää korjatakseen sen. Mutta heidän ratkaisunsa tuppaaavat tekemään järjestelmästä yhä monimutkaisemman ja keskitetymmän, ja haavoittuvamman seuraavalla kansallisen turvallisuuden yllätykselle, seuraavalla luonnonkatastrofille, seuraavalle taloudelliselle kriisille. Siksi, ja huolimatta kaikista Washingtonin vakuuteluista, tämä ei ole ”liian iso kaatuakseen” -aikakauden loppu. Tämä on sen alku.”⁶

Taistelu kaaosta vastaan edellyttää rinnalleen koko ajan tärkeämmäksi käyvän toisen taistelun: taistelun meitä muka kaaokselta suojelevaa mielivaltaa vastaan. Poliittinen kysymys, jonka nyt kohtaamme, on: miten luoda uusi kertosaie ja uusi rytmi sinne, missä näemme nyt vain käsittämätöntä synkkyyttä?

Viitteet

- 1 Aristoteles 1990, 1070a 4; 997a 7 ja 1005b 33.
- 2 Agamben 2001, 50.
- 3 Deleuze & Guattari 1988, 125.
- 4 Nietzsche 2008, 77.
- 5 Deleuze & Guattari 1988, 130.
- 6 Douthat, ”Consolidation”, *International Herald Tribune*, toukokuu 2010.

Kirjallisuus

- Agamben, Giorgio, *Keinot vailla päämäärää* (Mezzi senza fine). Suom. Jussi Vähämäki. Tutkijaliitto, Helsinki 2001.
- Aristoteles, *Aristoteles VI. Metafyysiikka*. Suom. Tuija Jatakari et al. Gaudeamus, Helsinki 1990.
- Aristoteles, *Aristoteles VIII. Poliitiikka*. Suom. A. M. Anttila. Gaudeamus, Helsinki 1991.

- Berardi, Franco, *Tietotyö ja prekaari mielenala*. Suom. Mikko Jakonen et al. Tutkijaliitto, Helsinki 2006.
- Deleuze, Gilles & Guattari, Félix, *A Thousand Plateaus. Capitalism and Schizophrenia 2* (Capitalisme et Schizophrénie 2. Mille Plateaux, 1980). Käänt. Brian Massumi. The Athlone Press, London 1988.
- Deleuze, Gilles & Guattari, Félix, *Mitä filosofia on?* (Qu'est-ce que la philosophie?, 1991). Suom. Leevi Lehto. Gaudeamus, Helsinki 1993.
- Douthat, Ross, Consolidation. *International Herald Tribune*, May 2010.
- Guattari, Félix, *Kaaosmoosi* (Chaosmose, 1992). Suom. Heikki Jäntti ja Mariaana Fieandt-Jäntti. Tutkijaliitto, Helsinki 2010.
- Guattari Félix, *Kolme ekologiaa* (Les Trois ecologies, 1989). Suom. Anna Helle et al. Tutkijaliitto, Helsinki 2008.
- Ettinger Bracha, *Yhdessätuotanto* (Copoiesis,

- 2005). Toim. Akseli Virtanen. Suom. Leena Aholainen, Heidi Fast, Katve-Kaisa Kontturi, Elina Larva, Tero Nauha ja Marja Sakari. Tutkijaliitto, Helsinki 2009.
- Foucault, Michel, *Naissance de la biopolitique. Cours au Collège de France 1978–1979*. Seuil/Gallimard, Paris 2004.
- Machiavelli, Niccolò, *Ruhtinas* (Il Principe, 1532). Suom. Aarre Huhtala. WSOY, Porvoo 1969.
- Nietzsche, Friedrich, *Tragedian synty* (Die Geburt der Tragödie, 1872). Suom. Jarkko S. Tuusvuori. niin & näin -kirjat, Tampere 2008.
- Thacker, Eugene, Networks, Swarms, Multitudes. *CTheory*. 18.5.2004. [www.ctheory.net/articles.aspx?id=423]
- Virtanen, Akseli, *Biopoliittisen talouden kriittikki*. Tutkijaliitto, Helsinki 2006.